בעזרת השם יתברך

פרק סה-סו

• בחוקותי •

אין די פרקים ווערן ערקלערט:

די כוונה פון די משנה "ובטוב העולם נידון והכל לפי רוב המעשה". - די כוונה פון "צדיק ורע לו" און "רשע וטוב לו". - ווי ווייט מ'דאַרף זיין נזהר אין כבוד פון תלמידי חכמים. - לימוד התורה איז די חשוב'סטע אומנות אויף דער וועלט. - די שענדליכקייט פון מדת הגאוה, און די שיינקייט פון מדת הענוה. - אַ ספּעציעלע תפילה מתפלל צו זיין פאַר אַ רביין, און פאַר טאַטע-מאַמע. - דער טעם פאַרוואָס אַ תלמיד חכם דאַרף האָבן אַ "שמינית שבשמינית" פון גאוה.

פשט אין די גמרא "בכל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה" וכו'. - גאווה ברענגט דעם מענטש צו פאַרשעמען זיין חבר ברבים. - נישט צו חנפ'ענען און אויסנאַרן דעם חבר, און אַ מעשה דערויף פון זוהר. - די מעלה פון דעם מענטש וואָס פאָלגט די חכמים און זייער מוסר, ווייל די צדיקים וועלן אים אַרויסציען פון גיהנום. - די שטראָף פון דעם מענטש וואָס לאַכט אפּ פון די רייד פון די חכמים. - וואָס צו זאָגן בשעת מען טוט תשובה.

אוצר של בטחון — מצות הבטחון

העצה היחידה איך להציל את עם ישראל מהפחד הגדול במצב הנורא שלנו מהמלחמות של כל העולם כולו נגד עם ישראל - הגאולה תלוי-ה בנשים צדקניות כמ"ש (סוטה יא:), **בזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים. וכמו שהיתה גאולה ראשונה גם כן תהיה גאולה אחרונה** (קב הישר פ' פ"ב) **וכמ"ש אשה יראת ה' היא תתהלל** (משלי לא, ל).

בזכות הבטחון נגאלו ישראל ממצרים, שכן כתיב (תהלים כב, ה) "בך בטחו אבותינו, בטחו ותפלטמו, אליך זעקו ונמלטו, בך בטחו ולא בושו", ואמרו במדרש "אליך זעקו" כמה דאמר (ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו", "ולא בושו" כמה דאמר (בשלח יד, ל) "ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים, וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים", וכל כך למה "בך בטחו ולא בושו", **הכל בזכות הבטחון.** (כד הקמח אות בטחון).

<u>**העצה הוא:** ללמוד ולומר ולהכנים בלבו כל יום פסוקי ועניני בטחון בה' שהוא מצווה תמידית בכל רגע, כמ"ש "בטחו בו בכל עת" ועל ידי שנכנים בלבנו בטחון ואמונה בה', עי"ז הקב"ה יתנהג אתנו ג"כ במידה כנגד מידה שלא נצטרך לפחד משום אחד בעולם רק מפני הקב"ה ית"ש. שאמר שלמה המלך החכם (משלי טז ז), "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו" (עיין חובת הלבבות, שבט מוסר, קב הישר). ובזכות זה נזכה בקרוב ממש ל"שיבנה בית המקדש במהרה בימינו אמן.</u>

1) מכתם לדוד שמרני א-ל כי חסיתי בך (שם טז, א).
2) הפלה חסדיך מושיע חוסים ממתקוממים בימינך (שם יז, ב).
3) קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה' (שם כז).
4) אלו-הי בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אובי לי (שם כה, ב').
5) שמרה נפשי והצילני אל אבוש כי חסיתי בך, תֹּם וישר יצרוני כי קויתיך (כה).
6) אם תחנה עלי מחנה לא ירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח (כז).
7) ה' עזי ומגני בו בטח לבי ונעזרתי ויעלוז לבי ומשירי אהדנו (לא, כה).
8) בך ה' חסיתי אל אבושה לעולם, בצדקתך פלטני (שם לא, ב').
9) ואני עליך בטחתי ה' אמרתי אלו-הי אתה (שם לא, טו).
10) חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים לה' (שם לא, כה').
11) כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו (שם לג, כא).
12) כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיענו (מד, ז').
13) השלך על ה' יהבך והא יכלכלך, לא יתן לעולם מוט לצדיק (נה, כג).
14) באלוקים אהלל דברו, באלוקים בטחתי לא אירא, מה יעשה אדם לי (נו, יב)
15) חנינו אלוקים חנינו כי בך חסיה נפשי, ובצל כנפיך אחסה עד יעבר הוות (נז).
16) כי היית מחסה לי, מגדל עוז מפני אויב (שם סא, ד').
17) על אלוקים ישעי וכבודי, צור עזי, מחסי באלוקים (שם סב, ח') .

אינהאלט

פון פרקים ס״ה - ס״ו

א. אין פרק ס״ה ווערט דערקלערט: וואָס אונזערע חכמים האָבן געזאָגט: מיט גוטס ווערט די וועלט געמשפט און אַלץ ווענדט זיך לויט די איבערוואָג פון מעשים.......ה

ב. אויב אַ צדיק טוט אַן עבירה ווען די וועלט שטייט האלב מצות און האלב עבירות איז אים שלעכט, און ווען אַ רשע טוט דאַן א מצוה - איז אים גוט.......ה

ג. אויף יענער וועלט רעכנט מען די מעשים טובים וואס מען האט געטאָן און נישט די געלט וואס מען האט פארדינט.......ו

ד. אויף דער וועלט קוקט זיך נישט אום דער גביר אויפן תלמיד חכם, אבער אין דער קומענדיגער וועלטוועט ער צאפלען צו זען דעס ליכט פון תורה אבער ער וועט נישט זוכה זיין צו דעם.......ז

ה. ווי צו די וועלכע זענען מבזה תלמידי-חכמים.......ז

ו. חזקיהו המלך פלעגט קושן און האלדזן יעדן תלמיד חכם- אנטונינוס האט געזאגט צו רבינו הקדוש ״הלוואי זאל איך אויף יענער וועלט זיין דיין פיסן בענקל.......ח

ז. א קליינע מאס גיאות באשיינט דעם תלמיד חכם ווי די צווייגלעך אויפן שפיץ פון זאנגען.......ח

ח. דער וואס האלט זיך גרויס איז גלייך ווי ער דינט עבודה זרה, און די גאוה גופא, ווי א קרבן פאר דער עבודה זרה.......י

ט. זיינע ליבהאבער וועלן זיין ווי די זון און איר שטארקייט.......י

י. אין פרק ס״ו ווערט ערקלערט: וואָס אונזערע חכמים האָבן געזאָגט: אין דעם זעלבן אָרט וואו מ׳געפינט די גרויסקייט פון השם יתברך, דאָרט געפינט מען אויך זיין עניוות.......יא

יא. דער וועג צו מדת ענווה.......יא

יב. די גאוה איז גורם גורם צו פאַרשעמען זיין חבר פאַר אַלעמען אין די אויגן .... יב

יג. דער בעל גאווה קען מען נישט גלייבן .... יב

יד. רבי צדוק, האָט געפאַסט פערציג יאָר אַז ירושלים זאָל נישט חרוב ווערן .... יג

טו. די ערשטע דורות פלעגן היטן זייער מויל צו זאגן נאר אמת ...... יד

טז. דער עונש פון מענטשן וואָס רעדן שלעכטס אויף תלמידי חכמים .... יד

יז. דער גרויסער עונש פון איינעם וואס שעלט און ווארפט א כלי ווען ער איז אין כעס .... טו

יח. אַלע וועגן פון השם יתברך זענען פעסט געשטעלט מיט גערעכטיקייט, לויט די וועגן פון דעם מענטשן .... טז

יט. ווי אזוי דער צדיק נעמט ארויס די נשמות פון גיהנום .... טז

כ. אויב מען דעקט נישט צו מיט דעם טלית אופן קאפ מיט רוב פון דעם גוף איז מען נישט יוצא .... יז

כא. די וואס לאכען פון די רייד פון די חכמים ווערן געשטראפט אין גיהנום מיט יסורים ערגער ווי אלע רשעים .... יט

כב. דער מענטש זאל געדענקען אז די גאנצע וועלט איז הבל .... יט

כג. עס איז נישט מעגלעך ער זאָל פטור ווערן פון דעם יום הדין, נאָר דורך די תורה און מצות וואס וועלן אים פאַרטיידיגן .... יט

כד. ווי אזוי דער מענטש זאל קרעכצען אויף זיינע זינד .... כ

כה. וואס טוט זיך אין קבר .... כ

פרק ס"ה

אין דעם פרק ווערט דערקלערט: וואָס אונזערע חכמים האָבן געזאָגט: מיט גוטס ווערט די וועלט געמשפט און אַלץ ווענדט זיך לויט די איבערוואָג פון מעשים.

א. אמרו, אונזערע חכמים זכרונם לברכה האָבן געזאָגט אין מסכת אבות (פרק ג, משנה טו): "וּבְטוּב הָעוֹלָם נִדּוֹן וְהַכֹּל לְפִי רוֹב הַמַּעֲשֶׂה" - מיט גוטס ווערט די וועלט געמשפט און אַלץ ווענדט זיך לויט די איבערוואָג פון די מעשים. האָט מיין פאָטער דער גאון מפרש געווען דעם פשט דערפון, אַז מיר האָבן געלערנט אין מסכת קידושין (דף מ' עמוד ב'): "די רבנן האָבן געלערנט, שטענדיק זאָל דער מענטש זיך זען גלייך ווי ער האָט געטאָן האַלב עבירות און האַלב מצוות, טוט ער איין מצוה איז אים וואויל, ווייל ער האָט איבערגעוואויגן זיך און די גאַנצע וועלט צום גוטן. ער האָט געטאָן איין עבירה איז וויי צו אים, ווייל ער האָט איבערגעוואויגן זיך און די גאַנצע וועלט צום שלעכטן". און אַזוי שטייט אין פסוק (קהלת ט, יח): "וְחוֹטֶא אֶחָד יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה" - און דורך איין עבירה ווערט פאַרלוירן פיל גוטס.

אויב אַ צדיק טוט אַן עבירה ווען די וועלט שטייט האלב מצות און האלב עבירות איז אים שלעכט, און ווען אַ רשע טוט דאַן א מצוה - איז אים גוט

ב. והנה, און עס איז שווער אין דער משנה די קשיא פון משה רבינו עליו-השלום (מסכת ברכות דף ז' עמוד א'), וואָס ער, משה רבינו, האָט געפרעגט פאַר וואָס איז פאַרהאַנען אַ צדיק וואָס איז אים גוט און אַ צדיק וואָס איז אים שלעכט און אַ רשע וואָס איז אים גוט און אַ רשע וואָס איז אים שלעכט, און ווי זאָגן מיר "וּבְטוּב הָעוֹלָם נִדּוֹן" - אַז די וועלט ווערט געמשפט מיט גוטס? קומט די משנה און פאַרענטפערט די קשיא פון משה רבינו, אַז "וְהַכֹּל לְפִי רוֹב הַמַּעֲשֶׂה" -

אַז אַלץ איז לויט דער מאָס פון די מעשים. דעריבער, אפילו ווען דער מענטש איז אַ צדיק גמור און ער טוט איין עבירה ווען די וועלט איז האַלב זכאי און האַלב חייב, איז ער מכריע די וועלט צום שלעכטן. דאַן איז שלעכט דעם צדיק. און אַזוי אויך פאַרקערט, אַז דער רשע טוט איין מצוה בשעת די וועלט איז האַלב חייב און האַלב זכאי, איז ער מכריע די וועלט צום גוטן, און איז מזכה דעם רבים. דאַן איז דעם רשע גוט אויף דער וועלט. דעריבער זאָגט די משנה ״וְהַכֹּל לְפִי רוֹב הַמַּעֲשֶׂה״ - און אַלץ ווענדט זיך לויט דער איבערוואג פון די מעשים.

אויף יענער וועלט רעכנט מען די מעשים טובים וואס מען האט געטאָן און נישט די געלט וואס מען האט פארדינט

ג. ולי, און מיר דאַכט זיך, אַז אויף דער וועלט ווערט דער מענטש גע׳משפט לויט וויפל געלט ער האָט פאַרדינט, ווי אונזערע חכמים זכרונם-לברכה זאָגן (עירובין דף פ״ו עמוד א׳): ״רבי האָט אָפּגעגעבן כבוד צו די רייכע לייט״, ווייל דער כבוד וואָס איז פאַראַן אין היינטיגע צייטן הענגט אַלץ אָפּ אָן עשירות. און די נאַראָנים ברענגען אַ ראי׳ פון רבי וואָס ער האָט מכבד געווען די רייכע לייט, אָבער זיי ווייסן נישט אַז רבי האָט אויך מכבד געווען די אָרעמע לייט בעלי תורה, צוליב זייערע מעשים טובים, און אויף יענער וועלט גיט מען אָפּ כבוד לויט די פון מעשים טובים וואָס דער מענטש האָט און נישט וויפל געלט ער האָט. און דאָס מיינט די משנה ״ וּבְטוֹב הָעוֹלָם נִדּוֹן״ - און מיט גוטס ווערט די וועלט גע׳משפט, ״וְהַכֹּל לְפִי רוֹב הַמַּעֲשֶׂה״ - און אַלץ ווענדט זיך לויט די איבערוואג פון די מעשים. עס מיינט, אין עולם הבא גיט מען כבוד צו תלמידי-חכמים וואָס האָבן פיל מעשים טובים.

אויף דער וועלט קוקט זיך נישט אום דער גביר אויפן תלמיד חכם, אבער אין דער קומענדיגער וועלט וועט ער צאפלען צו זען דעס ליכט פון תורה אבער ער וועט נישט זוכה זיין צו דעם.

ד. ולכן, דעריבער דארף יעדער מענטש וואָס השם יתברך האָט אים מזכה געווען מיט עשירות און ער איז אויך אַ רב אָדער אַ אנגעזענער מענטש אין שטאָט, זאָל ער זיין געווארנט נישט גרינגצושעצן, דעם כבוד פון די תלמידי-חכמים צוליב זיין עשירות, און ער זאָל שטענדיג טראַכטן אַז דער פאַך פון לערנען אנדערע איז בעסער פון אַלע פאכן אויף דער וועלט, און יעדער וואָס איז זיך מתכבד מיט דער שאַנד פון אַ צווייטן צוליב זיין כבוד וואָס ער האַלט זיך גרויס דערמיט וואָס ער איז אַ פירער, און נעמט נישט אויף מענטשן בסבר פנים יפות ,ער וועט דאַרפן דערויף אָפּגעבן אַ דין וחשבון, און דאָרטן וועלן זיי גלוסטן צו זען דאָס ליכט פון די תלמידי-חכמים און האָבן הנאה דערפון. אָבער זיי וועלן דערצו נישט זוכה זיין.

ווי צו די וועלכע זענען מבזה תלמידי-חכמים

ה. והנה, אין פיל ערטער האָב איך שוין געוואָרנט, אַז זיין שטראָף איז זייער גרויס פון מבזה זיין בעלי תורה, און אין הימל רופט מען אויס ״ווי איז צו די מענטשן וואָס זענען מבזה בעלי תורה״. דעריבער זאָל דער מענטש אָפּגעבן כבוד צו תלמידי-חכמים, ווייל השם יתברך וויל אַז זיי זאָלן באַקומען כבוד, און אפילו ווען דו זיצט צווישן גרויסע לייט, זאָלסטו ביי זיך טראַכטן אַז תלמידי-חכמים זענען חשוב׳ער פון דיר.

חזקיהו המלך פלעגט קושן און האלדזן יעדן תלמיד חכם- אנטונינוס האט געזאגט צו רבינו הקדוש ״הלוואי זאל איך אויף יענער וועלט זיין דיין פיסן בענקל״

ו. וכמו, ווי עס שטייט (כתובות דף ק״ג עמוד ב׳, מכות דף כ״ד עמוד א׳) ביי יחזקיהו מלך יהודה עליו-השלום אַז ווען תלמידי-חכמים פלעגן קומען צו אים, פלעגט ער אויפשטיין פון זיין שטול און זיי אַנטקעגן גיין און פלעגט קושן און האַלדזן יעדן תלמיד-חכם און האָט אים געזאָגט ״דו ביסט מיין רבי, דו ביסט מיין פאָטער, דו ביסט אַ פאַרטיידיקער פון די אידן״. און אַזוי האָט אויך אַנטונינוס געזאָגט צו רבינו הקדוש (עבודה זרה דף י׳ עמוד ב׳) ״הלוואי זאָל איך אויף יענער וועלט זיין דיין פיסן בענקל״, און דער וואָס פירט זיין הערשאפט מיט גאווה פון זיין כבוד, וועלן אים די ווערים עסן און זיין כבוד וועט געענדערט ווערן ביז צו דער ערד, און דער עיקר איז, דער מענטש זאל געוואָרנט זיין אינעם כבוד פון זיין רבי״ן פונקט ווי אינעם דעם כבוד פון זיין פאָטער און מוטער. און ער דאַרף מתפלל זיין פאַר זיין רבי״ן און פאַר זיין פאָטער און מוטער, און אַזוי זאָל ער זאָגן ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יְהֵא רַעֲוָא מִן קֳדָמָךְ, שֶׁתִּתֵּן חַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא לְאָבִי מוֹרִי וְאִמִּי מוֹרָתִי וּלְרַבּוֹתַי וּלְכָל בְּנֵי מִשְׁפַּחְתִּי לַאֲרִיכוּת יָמִים. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וגו׳״ - רבונו של עולם, עס זאָל זיין דיין ווילן אַז דו זאָלסט געבן לאַנג לעבן און פרנסה בריוח און הילף פון הימל צו מיין פאָטער און מוטער, און צו מיינע רביס און צו מיין גאַנצער משפחה אויף לאַנג לעבן. דעריבער דאַרף דער מענטש אַוועק וואַרפן די מדה פון גאווה און אָנהאַלטן די מדה פון ענווה.

א קליינע מאס גיאות באשיינט דעם תלמיד חכם ווי די צווייגלעך אויפן שפיץ פון זאנגען

ז. ואף, און חאָטש רבי חייא האָט דאָך געזאָגט אַז אַ תלמיד-חכם מוז האָבן אן אַכט פון אן אכט פראַצענט גאווה, און עס באַשיינט אים ווי די אויבערשטע בלעטלעך באַשיינען דעם זאַנג. האָב איך

געהערט דעם פירוש דערויף פון הגאון הרב מהור״ר וואָלף, דער רב פון פוזנא, אַז ער האָט געזאָגט אַז רבי חייא מיינט דערמיט אַז אַ תלמיד-חכם מוז דוקא זיין אַ עניו, און דעריבער זאָגט ער דאָס לשון ״שמינית שבשמינית״ - אן אַכט פון אן אכט פראצענט און זאָגט נישט אַ פיר און זעכציקסטע חלק. וויסן זאָלסטו אַז פון די פסוקים ״וַיִּסַּע״, ״וַיָּבֹא״, ״וַיֵּט״, גייען אַרויס צוויי און זיבעציג שמות און זיי זענען אויסגעשטעלט אין אַכט שורות און אין יעדער שורה אַכט שמות, ווי אינעווייניק שטייט, און אין דער אַכטער שורה איז פאַראַן אַ שם פון די אַכט שמות וואָס הייסט ״עָנָו״, דער שֵׁם ווייזט אַז מען דאַרף זיין אַ עניו.

❖ ❖ ❖

וה״ו	יל״י	סי״ט	על״ם	מה״ש	לל״ה	אכ״א	כה״ת
הז״י	אל״ד	לא״ו	הה״ע	יז״ל	מב״ה	הר״י	הק״ם
לא״ו	כל״י	לו״ו	פה״ל	נל״ך	יי״י	מל״ה	הה״ו
נת״ה	הא״א	יר״ת	שא״ה	רי״י	או״ם	לכ״ב	וש״ר
יח״ו	לה״ח	כו״ק	מנ״ד	אנ״י	הע״ם	רה״ע	יי״ז
הה״ה	מי״כ	וו״ל	יל״ה	סא״ל	ער״י	עש״ל	מי״ה
וה״ו	דנ״י	הח״ש	עמ״ם	ננ״א	ני״ת	מב״ה	פו״י
נמ״ם	יי״ל	הר״ח	מצ״ר	ומ״ב	יה״ה	ענ״ו	מח״י
דמ״ב	מנ״ק	אי״ע	חב״ו	רא״ה	יב״מ	הי״י	מו״ם

דער וואס האלט זיך גרויס איז גלייך ווי ער דינט עבודה זרה, און די גאוה גופא, ווי א קרבן פאר דער עבודה זרה

ח. והנה, לויט מיין דעה איז דאָס וואָס רבי חייא זאָגט נאָר מיט אַ רמז אַז דער תלמיד-חכם זאָל זיין אַ עניו און נישט בפירוש, איז מרמז צו זיין אַז דער תלמיד-חכם דאַרף פאָרט ווייזן אַ ביסל גדלות, און דעריבער זאָגט רבי נחמן "איך וויל אפילו גאָר ווייניג גאוה אויך נישט האָבן", און דער טעם ווייסט מען דאָך שוין, ווייל דער וואס האַלט זיך גרויס איז גלייך ווי ער דינט עבודה-זרה, און די גאוה איז ווי א קרבן פאר דער עבודה זרה ווי מיר וועלן ווייטער שרייבן מיט דער הילף פון השם יתברך.

זיינע ליבהאבער וועלן זיין ווי די זון און איר שטארקייט

ט. על-כן, דעריבער וואָרן איך, דער מענטש זאָל זיין אַ עניו, און נישט קיין פאַלשע ענוה, צו ווייזן פאַר מענטשן אַז ער איז אַ עניו. השם יתברך וועט עס פאָרשטן, און וועט משפט'ן דעם וועלכן פירט זיך נישט באמת מיט ענוה. דער וועלכער פירט זיך אָבער באמת מיט ענוה אויף אים שטייט (שופטים ה, לא): "וְאוֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ" - און זיינע ליבהאָבער וועלן זיין ווי די זון גייט אַרויס אין איר שטאַרקייט.

❖ ❖ ❖

פרק ס״ו

אין דעם פרק ווערט דערקלערט: וואָס אונזערע חכמים האָבן געזאָגט: אין דעם זעלבן אָרט וואו מ׳געפינט די גרויסקייט פון השם יתברך, דאָרט געפינט מען אויך זיין עניוות.

א. לפי, לויט ווי מיר האָבן פריער געשריבן, קען מען פאַרשטיין אַ גמרא (מגילה דף ל״א עמוד א׳) וואָס רבי יוחנן זאָגט: אומעטום וואו דו געפינסט די גרויסקייט פון השם יתברך - דאָרטן וועסטו געפינען זיין עניוות, אַז השם יתברך איז אַ עניו. דער פירוש אין דעם איז אַזוי, מיר האָבן שוין פריער געשריבן אַז דער נאָמען עניו איז דער ״שמינית שבשמינית״, און דאָס איז באַוואוסט אַז דער נאָמען ווערט גערופן פון חסד, טרעפט אָן צוויי און זיבעציג, דאָס מיינט רבי יוחנן אַז אין דעם אָרט וואו דו וועסט געפינען דאָס גרויסקייט פון השם יתברך - דאָס מיינט, דער גרויסער נאָמען ״חסד״ וואָס טרעפט אָן צוויי און זיבעציק, דאָס זענען די צוויי און זיבעציק שמות - דאָרטן וועסטו געפינען מרומז צווישן די נעמען עניו צו ווייזן אַז השם יתברך איז אַ עניו.

דער וועג צו מדת ענווה

ב. ועיקר, און די עניוות פון דעם מענטשן מוז זיין אַז אַלע זיינע מעשים זאָלן זיין מיט געלאַסנקייט און ער זאָל זיך אַריינטראַכטן צי האָט ער נישט פוגם געווען אין דעם כבוד פון השם יתברך, און אין כבוד פון מענטשן, און די מדה פון גאוה איז די שנעלקייט וואָס דער מענטש געוואוינט זיך צו אַלע שלעכטע זאַכן, און די דאָזיגע מדה איז גורם צו גלוסטן געלט, זאָגנדיק איך האָב פיל מעלות.

די גאוה איז גורם צו פאַרשעמען זיין חבר פאַר אַלעמען אין די אויגן

ג. גם, אויך איז די גאוה גורם צו פאַרשעמען זיין חבר פאַר אַלעמען אין די אויגן, וואָרום אַ בעל גאוה איז זייער מדקדק אויף זיין כבוד און אַז איינער טשעפּעט זיין כבוד אַ האָר, ווערט ער באַלד דערצאָרנט און זיין האַרץ ברענט ווי דער פייער פון גהינום און פאַרשעמט יענעם אין דער עפנטלעכקייט, און דער וועלכער פאַרשעמט זיין חבר אין דער עפנטלעכקייט האָט נישט קיין חלק לעולם הבא.

דער בעל גאווה קען מען נישט גלייבן

ד. גם, אויך איז ער גורם זיין שכל זאָל צומישט ווערן אין תורה און אין תפלה, און ווי אַזוי קענען מיר רעדן וועגן דעם חסרון פון דער מדה פון גאוה, דער פאַפּיר וועט דאָך זיין קורץ עס צו באַנעמען. די גאוה ברענגט דעם מענטשן צו רעדן רייד וואָס גנב׳נען די דעה פון מענטשן ווייל צוליב גאוה זאָגט ער צו איינעם ״צוליב דיין כבוד וועגן האָב איך אַזוי און אַזוי געטאָן, און אַזוי און אַזוי וועל איך טאָן״, און אין זיין האַרץ טראַכט ער גאָר אַנדערש, ער זאָגט עס כדי יענער זאָל אים אָפּגעבן כבוד.

ה. ובא, קום און זעה וואָס עס שטייט אין זוהר פרשה ויצא (דף קמ״ח עמוד א׳ - קמ״ט עמוד א׳) וועגן אמת און גלייכקייט: ״רבי יצחק איז געזעסן פאַר אַ מערה, איז דורכגעגאַנגען אַ מענטש מיט זיינע צוויי זין, האָט זיך איין זון אָנגערופן ׳דאָס שטאַרקייט פון דער זון איז פון דרום זייט און די וועלט האָט מער קיין קיום נישט נאָר אויף דעם ווינט, און דער ווינט זאָל נישט זיין וואָלט די וועלט קיין קיום נישט געהאַט. ווען די שבטים האָבן זיך פאַראייניקט האָבן זיי געזאָגט ׳שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד׳, דאַן האָט זיך יעקב פאַראייניקט מיט די שבטים און האָט געזאָגט ׳ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד׳ (עס מיינט, אויב דו ביסט אַ בעל נפש וועסטו פאַרשטיין, אַז די מדה פון

חסד וואָס אין איר איז כלול די מדה פון גבורה, דאָס איז די שטאַרקייט פון די זון, און אַזוי אַרום מאַכט מען זיס די שטאַרקייט פון גבורה, און דאָס איז דורך די מדה פון אמת וואָס יעקב פאַמאָגט).

ו. אמר, האָט רבי יצחק געזאָגט "איך וועל זיך באטייליקן מיט זיי און וועל הערן וואָס זיי זאָגן". איז ער געגאַנגען מיט זיי און און האָט געהערט פון זיי פיל סודות פון דער תורה. האָט דער מענטש געזאָגט צו רבי יצחק "גיי דיר צו דיין וועג און איך וועל גיין אין שטאָט אַריין אויף דער חתונה פון מיין זון". האָט רבי יצחק געזאָגט, איצטער איז געקומען די צייט איך זאָל מיר אַליין גיין אויף מיין וועג, ווייל ער האָט מיר בפירוש געזאָגט איך זאָל מיט אים נישט גיין און האָט מיך נישט געבעטן אויף דער חתונה.

רבי צדוק, האָט געפאַסט פערציג יאָר אַז ירושלים זאָל נישט חרוב ווערן

ז. אזל, איז רבי יצחק געגאַנגען און האָט עס דערציילט פאַר רבי שמעון בן יוחאי. האָט רבי שמעון בן יוחאי געזאָגט: זיי זענען געווים גערעכט, און זיי זענען די אייניקלעך פון דעם שוואַכן רבי צדוק, און פאַרוואָס האָט מען אים גערופן דער שוואַכער רבי צדוק, ווייל ער האָט געפאַסט פערציג יאָר אַז ירושלים זאָל נישט חרוב ווערן אין זיינע טעג, און ער פלעגט מפרש געווען אויף יעדער וואָרט פון דער תורה גרויסע סודות.

ח. ולא, און אַ קורצער צייט אַרום, האָט ר' יצחק באַגעגנט דעם רבי צדוק מיט זיין קליינעם זון, האָט אים רבי יצחק געפרעגט וואו איז דיין אַנדערער זון, האָט רבי צדוק אים געענטפערט איך האָב אים חתונה געמאַכט, איז ער געבליבן ביי זיין ווייב. האָט רבי יצחק אים געפרעגט "פאַרוואָס האָסטו מיך נישט געבעטן אויף דער חתונה פון דיין זון", האָט ער אים געענטפערט צוליב דריי זאַכן האָב איך דיר נישט געבעטן, איינס ווייל איך קען דיך נישט, טאָמער ביסטו אַ

גרויסער תלמיד-חכם וועל איך אפשר פאַרטשעפּען דיין כבוד, צווייטנס האָב איך געטראַכט אפשר היילסטו זיך אין וועג און דו דאַרפסט שנעל אָנקומען צו דיין אָרט, דעריבער האָב איך דיר נישט געוואָלט מטריח זיין.

ט. וטעם ג׳, און דריטנס, דו זאָלסט נישט פאַרשעמט ווערן פאַר אונזערע מענטשן, ווייל ביי אונז איז איינגעפירט אַז אַלע וועלכע עסן אויף דער חתונה גיבן זיי אַלע מתנות צו דער חתן וכלה און טאָמער ביסטו אָרעם און האָסט נישט קיין מתנה צו געבן וועסטו בלייבן פאַרשעמט. האָט רבי יצחק אים געפרעגט, ווי הייסטו, האָט ער געענטפערט ״צדוק זוטא״ הייס איך. האָט רבי יצחק געזאָגט, אין דער צייט האָב איך געלערנט נאָך צוועלף גרויסע סודות התורה.

די ערשטע דורות פלעגן היטן זייער מויל צו זאגן נאר אמת

י. על-כן, פון דער מעשה ווערט געלערנט, אַז די ערשטע דורות פלעגן מיט זייער מויל זאָגן אַזוי ווי דער אמת איז געווען אין זייער האַרץ, און ווי שטאַרק איז געלויבט דער דיבור וואָס איינער רעדט מיט יושר און מיט אמת, ווי עס שטייט אין זוהר פרשה פקודי (דף רס״ד עמוד ב): עס זענען פאַראַן משחיתים וואָס זענען אונטער דער הערשאַפט פון די ״אַף וְחֵימָה״, און זיי זענען ממונה צו הערן די רייד פון די וועלכע לאַכן אָפּ פון דער תורה אָדער פון יראה און מוסר.

דער עונש פון מענטשן וואָס רעדן שלעכטס אויף תלמידי חכמים

יא. וכן, און אַזוי אויך זענען זיי אָנגעשטעלט צוהערן זיך וואָס מענטשן רעדן שלעכטס אויף תלמידי חכמים אָדער אויף פרומע לייט און מיט די רייד זענען זיי גורם אַז די שלענג מוזן אַראָפּנעמען פון זיך די אייגענע הויט, אַ זאַך וואָס טוט זיי זייער וויי, און זיי שרייען מיט אַ שטאַרקע שטימע ביז זיי דערוועקן די משחיתים וואָס שטייען אין דעם צימער פון דעם גיהנם וואָס הייסט ״בור״, און

אויך זיי נעמען אַראָפּ די אייגענע פעל פון זיך און שרייען ביז זיי דערוועקן דעם שלאַנג "סמאל" וועלכער איז ממונה איבער זיי, און זיין קשקשת ליגט פאַר אים. דאַן פליען אַרויס משחיתים און מחבלים פון זיינע קשקשים און פון זיי ווערן נתעורר שלעכטע גזירות, און דאָס אַלץ קומט דורך נישט געוואונטשענע רייד ווי אויבן דערמאַנט.

דער גרויסער עונש פון איינעם וואס שעלט און ווארפט א כלי ווען ער איז אין כעס

יב. וכן, און אַזוי אויך זענען פאַראַן משחיתים וואָס ווערן אָנגערופן (איוב ג, ז) "אורְרֵי יום", און זיי זענען ממונה איבער די וואָס שעלטן זיך אַמאָל אָדער וואָס שעלט זיך מחמת כעס און זיי נעמען די קללה און זיי נעמען די קללה און דערנעענטערן עס צו דעם שלאַנג "עקלתון" די כח פון "סמאל", און דורך דעם איז דער (סמאל) מקטרג און ברענגט פיל בייזע צרות חס-וחלילה. אויך איז פאַראַנען משחיתים וואָס זענען ממונה איבער דעם איד וואָס וואַרפט אַ כלי מיט כעס, נעמען זיי די שלעכטע רייד און די כלי און ברענגען עס אויף צו זייער איינזאַמלונג און זאָגן דאָס איז דער קרבן וואָס דער דאָזיגער מענטש האָט מקריב געווען צו אונז, און רופן אויס "ווי איז צו דעם דאָזיגן מענטשן".

יג. ראה, קוק זיך איין און זע וואָס קומט פאָר מיט דעם מענטשן וואָס קומט פון ערד און צום סוף גייט ער צוריק צו ערד.
דער מענטש זאָל זיך אין דעם אַריינטראַכטן, וועגן זיין סוף און זיין תכלית, און דער מענטש ווייס דאָך נישט וואָס וועט ברענגען דער מאָרגן, זאל ער געוואָרנט זיין יעדער מינוט נישט צו ווערן אַריינגעכאַפּט אין פאַסקע פון יצר הרע.

אַלע וועגן פון השם יתברך זענען פעסט געשטעלט מיט גערעכטיקייט, לויט די וועגן פון דעם מענטשן

יד. והראיה, און אַ ראיה דערצו פון איוב וואָס ער איז געווען אַ ירא שמים, און זיך אָפּגעקערט פון שלעכטס, פונדעסטוועגן צוליב אַ קליינע עבירה האָט דער שטן אויף אים מקטרג געווען, און ער מיט זיינע קינדער זענען איבערגעפירט געוואָרן אין האַנט פון דעם שטן, און זיין עשירות איז פון אים צוגענומען געוואָרן אין אַן אויגן-בליק, זיינע זין זענען געשטאָרבן און דערנאָך איז אויף אים געקומען יסורים, ווי עס שטייט אין ספר איוב, און צוליב זיין צער האָט ער געשאָלטן דעם טאָג וואָס ער איז געבוירן געוואָרן און האָט גערעדט קעגן השם יתברך צוליב זיינע יסורים, און דורך דעם זענען געקומען צו אים זיינע חברים און האָבן אים געשטראָפט און האָבן אים געזאָגט ער זאָל נישט טרעטן אויף די יסורים נאָר ער זאָל אַלץ אָננעמען באהבה ווייל אַלע וועגן פון השם יתברך זענען פעסט געשטעלט מיט גערעכטיקייט לויט די וועגן פון דעם מענטשן, און ווייל איוב האָט זיך צוגעהערט צו דער עצה פון זיינע חברים וועלכע האָבן אים געשטראָפט אין דעם זכות איז זיין סוף זייער גוט געווען, און השם יתברך האָט אים באַלוינט מיט פיל מער גוטס ווי דעם וואָס ער האָט פריער געהאַט, צוליב דעם וואָס ער האָט צוגעהערט צו די שטראָף רייד.

ווי אזוי דער צדיק נעמט ארויס די נשמות פון גיהנום

טו. והנה, און איך וועל דיר שרייבן איין מאמר פון דעם זוהר, פרשת לך לך (זהר-חדש דף ל״א עמוד ב׳): וואָס געהערט צו דעם ענין. דער זוהר רופט דעם שר פון דעם גיהנם ״מלך סדום״ און די נשמה פון דעם צדיק רופט דער זוהר ״אברם״, און בשעת די נשמה גייט אַרויס פון דעם גוף און זי גייט איבער אויף דער טיר פון דעם גיהנם און די נשמה ווייל בעטן השם יתברך זי זאָל האָבן רשות אַרויס

צו נעמען די רשעים פון גיהנם, דעמאָלטס שטעלט זיך אַנטקעגן דער שר פון גיהנם, וואָס ווערט גערופן "מלך סדום", אַנטקעגן די נשמה פון דעם צדיק וואָס ווערט גערופן "אברם" און זאָגט אים ער זאָל נישט מתפלל זיין דערויף.

טז. ואומר, און דאָס מיינט דער פסוק (בראשית יד, כא): "וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ סְדוֹם אֶל אַבְרָם" - און דער קעניג פון סדום האָט געזאָגט צו אברם. עס מיינט: דער שר פון גיהנם זאָגט צו דעם צדיק, דו ביסט דאָך אַ צדיק, דו וועסט דאָך נישט זיין אין גהינם, פאַרוואָס זאָלסטו אַרויסנעמען פון גיהנם די רשעים וואָס זיי האָבן נישט צוגעהערט צו דעם קול פון זייער לערער און האָבן זיך נישט געוואָלט צוהערן צו קיין שטראָף רייד און האָבן מעיז געווען קעגן די תלמידי חכמים, דעריבער זענען די רשעים מיינע, און לאָז זיי פאַרלוירן ווערן, און די רשעים וועלכע האָבן פיל געזינדיגט און צום סוף האָבן זיי יאָ צו געהערט צו זייערע לערער און האָבן אָנגענומען שטראָף און האָבן אָנגענומען אויף זיך זייערע רייד מיט פרייד, די ווערן גערופן רכוש פון דעם צדיק, די דאָזיגע רשעים נעם דיר פון דעם גיהנום, דעריבער שטייט אין פסוק אַז דער שר פון גיהנם זאָגט צו דעם צדיק "תֵּן לִי הַנֶּפֶשׁ" - גיב מיר דעם נפש. די רשעים וואָס האָבן נישט אָנגענומען קיין שטראָף און האָבן אָפּגעלאַכט פון די רייד פון די חכמים, "וְהָרְכוּשׁ קַח לָךְ" - די נשמות וועלכע האָבן אָנגענומען די רייד פון די חכמים מיט פרייד און נישט אָפּגלאַכט ווערן אָנגערופן רכוש פון צדיקים, נעם זיי און ראַטעווע זיי פון גיהנם.

אויב מען דעקט נישט צו דעם טלית אופן קאפ מיט רוב פונעם גוף איז מען נישט יוצא

יז. אז, דעמאָלטס שווערט אים די נשמה פון דעם צדיק ער זאָל נישט נעמען פון די רשעים וועלכע זענען אַ חלק פון דעם שר של גיהנם, ווייל זיי האָבן זיך נישט צוגעהערט צו די רייד פון די חכמים.

און דאָס מיינט דער פסוק "וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל מֶלֶךְ סְדוֹם הֲרִימוֹתִי יָדִי אֶל ה' אֵל עֶלְיוֹן" - און אברם האָט געזאָגט צום קעניג פון סדום איך האָב אויפגעהויבן מיין האַנט צו השם יתברך. עס מיינט: די נשמה פון דעם צדיק זאָגט צום שר פון גיהנם, איך הויב אויף מיין האַנט צו השם יתברך און שווער דיר, אַז איך זאָל נישט מתפלל זיין פאַר די רשעים וואָס האָבן אָפּגעלאַכט אויף דברי תורה, און האָבן פאַרשעמט די תלמידי חכמים. און דאָס מיינט דער פסוק "וְלֹא אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ" - און איך וועל נישט נעמען פון אַלץ וואָס באַלאַנגט צו דיר. עס מיינט: איך וועל נישט נעמען פון די רשעים וואָס געהערט צו דיר, וואָס די חכמים פלעגט פאַר זיי אויסרופן אויף דער וועלט זיי צו פאַרבעסערן און האָבן זיי אויסגערעכנט דעם שכר פון גן עדן און יענער וועלט און אויך די שטראָף פון גיהנם, און זיי האָבן נישט געוואָלט אָננעמען די רייד.

יח. ולכן, און דער פסוק זאָגט ווייטער: "אִם אֶקַּח מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל" - אויב איך וועל נעמען פון אַ פאָדעם ביז אַ שנורקע.

עס מיינט: דער צדיק זאָגט, חלילה איך זאָל נעמען פון די רשעים וועלכע האָבן מזלזל געווען אין מצות ציצית און זענען געגאַנגען אָן ציצית און ווען אפילו זיי גייען אין ציצית בשעת קריאת שמע און ביים דאַוונען זענען זיי דערמיט נישט יוצא[א] ווייל ער דעקט מיט דעם טלית נישט צו זיין קאָפּ מיט זיין רוב גוף און אויף די דאָזיגע וועלכע זענען נישט מדקדק אין די תפלין לייגן, אַז די רצועות זאָלן זיין שוואַרץ און זאָלן נישט זיין צונויפגעקניפּט ווייל די רצועה מוז זיין פון איין שטיקל און נישט פון צוויי שטיקלעך צונויפגעקניפּט ווייל די וועלכע האָבן דאָס אַלץ נישט אָפּגעהיט, זענען דיין חלק און אין דיין רשות, די וועל איך נישט נעמען אַזוי זאָגט די נשמה צו דעם שר של גיהנם.

א) זעה הוספה ביים סוף פון פרק.

די וואס לאכען פון די רייד פון די חכמים ווערן געשטראפט אין גיהנום מיט יסורים ערגער ווי אלע רשעים

יט. ואמר, און רבי יהושע בן לוי האָט געזאָגט, איין מאָל בין איך געקומען נאָענט צום טויער פון גיהנם, האָב איך געהערט אַ שטימע רופט אויס: יענע רשעים וועלכע האָבן אָפּגעלאַכט אויף די ווערטער פון די חכמים און זענען געשטראָפט געוואָרן מיט יסורים ערגער פון אַלע רשעים, און איך האָב געהערט ווי זיי האָבן געשריען מיט זייער אַ ביטער קול און האָבן געשריגן, וויי וויי מיר האָבן געהערט דברי תורה און מוסר רייד און מיר האָבן עס נישט מקיים געווען, אוי וויי, די רייד פון די חכמים וואָס זיי האָבן אונז געזאָגט דעם שכר און שטראָף האָבן געהערט און האָבן נישט מקיים געווען זייערע רייד. דערווייל האָב איך עהערט אַ קול וואָס זאָגט צו מיר, דו בר לואי גיי אויף דיין וועג און איך בין געקומען דיך דערמאַנען דו זאָלסט נישט דאַוונען פאַר די כתות וואָס ווערן געשטראָפט אין גיהנם. דאָס איז וואָס עס שטייט אין זוהר.

דער מענטש זאל געדענקען אז די גאנצע וועלט איז הבל

כ. על-כן, דעריבער זאָל דער מענטש עס נישט אָננעמען גרינג, און זאָל געדענקען זיין מעמד אויף דער נידעריגער וועלט וואָס איז מער נישט ווי הבל, און אַז ער איז להוט נאָך זיין פרנסה און פאַרגעסט וועגן השם יתברך, און טוט נישט וועגן אָפּגעבן צייט אויף לערנען, און אויב ער קען נישט לערנען אַליין דאַן זאָל ער קובע זיין אַ צייט ער זאָל זיך צוהערן צו די וועלכע זאָגן מוסר רייד און דורך דעם וועט ער תשובה טאָן און עס וועט אים זיין גוט.

עס איז נישט מעגלעך ער זאָל פּטור ווערן פון יום הדין, נאָר דורך תורה און מצות וואס וועלן אים פאַרטיידיגן

כא. ויזכור, און ער זאָל געדענקען אַז דער סוף פון דעם מענטשן איז צום טויט, און עס איז נישט מעגלעך ער זאָל פּטור

ווערן פון דעם יום הדין, נאָר די תורה און מצות קענען אים פאַרטיידיגן, און יעדן טאָג זאָל דער מענטש זאָל זיך דער מענטש אַריינטראַכטן אין דעם באַלד ווען ער שטייט אויף פון שלאָף און באַהאַלטענערהייט זאָל ער וויינען אויף זיינע זינד מיט אַ צעבראָכן האַרץ.

ווי אזוי דער מענטש זאל קרעכצען אויף זיינע זינד

כב. וכתבו, און די בעלי מוסר האָבן שרייבן, אַז בשעת אַ מענטש זיפצט אויף זיינע זינד, זאָל ער זאָגן: ״מיין האַרץ מיין האַרץ וואָס איז האַרט ווי אַ שטיין און צעגייט נישט צוליב מיין ווידערשפעניגן, און אויב אפילו דו ביסט געוואָרן, צוליב מיינע פילע זינד, געוואָרן אַזוי האַרט ווי אייזן און שטיינער, פונדעסטוועגן זאָלסטו זיך פאָרט עפענען צוליב מיינע פילע זיפצן, וואָס דאָס צעברעכט בערג פון אייזן און פון שטיינער.

וואס טוט זיך אין קבר

כג. טוב, איז דען גוט פאַר דיר צו וואַרטן ביז עס וועט זיך עפענען אַ טיפער גרוב אין אַ פינסטער אָרט, דער קבר, וואָס דעמאָלט וועט אַ קליין ווערעמל עפענען דיין האַרץ און וועט גוט איבערקוקן די טיפענישן פון דיין האַרץ, און ער וועט זוכן זיין שפייז אין אַלע דיינע געדרים, און וועט אַריין און אַרויס ווי אַ בעל הבית. דערפאַר איז פאַר דיר בעסער דו זאָלסט אויפגעעפנט ווערן צו מיינע זיפצן און מיין וויינען וואָס איך זיפץ און וויין אויף מיינע פילע זינד, וואָס נאָכגעגעבן מיין האַרץ.

כד. ומה, און וואָס וועל איך טאָן ווען עס וועט קומען דער טאָג ווען איך וועל דאַרפן אָפּגעבן אַ באַריכט אויף אַלץ וואָס איך האָב געטאָן, וואָס וועל איך דאַן ענטפערן אויף מיינע זינד. אַז דער מענטש וועט אַזוי טראַכטן און וועט אַוועקוואַרפן זיין גאווה און וועט זיך צוהערן צו די עלטערן און צו זיינע רבים און וועט מאַכט אַ צייט

יעדן טאָג אויף לערנען, דאַן אפילו אויב ער וועט נישט תשובה טאָן וועט ער געהאָלפן ווערן דורך די נשמות פון צדיקים.

כה. ומכל, און געוויס אויב דער מענטש וועט זיך אַליין מעורר זיין זיך צוצוהערן צו די וועג-ווייזער פונעם ריכטיגן וועג, און וועט דורכדעם תשובה טאָן, דאָס איז זייער אַ גרויסע זאַך, און דער מענטש וועט געראַטעוועט ווערן פון די שווערע און ביטערע שטראָף.

כו. זולת, דאָס איז אויסער די באַלוינונג וואָס ער וועט באַקומען, ווי עס שטייט (תהלים לא, כ): "מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִּירֵאֶיךָ" - ווי גרויס איז דיין פיל גוטס וואָס דו האָסט באַהאַלטן צו דיינע געטרייע. אמן.

❖ ❖ ❖

הוספה

בס' בית יעקב מובא עה"פ "עטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה" (תהלים קד, ב) וצ"ב אומרו "אור כשלמה" שהקב"ה מלביש את העולם באור כשלמה המעטף גוף האדם (ועי' מצודת דוד). גם צ"ב המשך הפסוק נוטה שמים כיריעה.

ואפ"ל לפרש בהקדם דהנה ידוע דאור בגימטרי' ר"ז כמו שמובא בספה"ק נועם אלימלך בליקוטי שושנה עה"פ "אור" זרוע לצדיק. וצ"ב מה משמיענו בזה שהאור בגימטרי' "רז" הוא כשלמה שהיא כמו שמלה המעטף את גוף האדם, איזה ר"ז טמון בזה, אתמהה.

גם צ"ב שאנו אומרים בנוסח הלשם יחוד קודם עטיפת טלית גדול, הריני מתעטף גופי בציצית, כן תתעטף נשמתי ורמ"ח אברי ושס"ה גידי ב"אור" הציצית העולה תרי"ג וכו', אנו רואים שהרמ"ח אברים ושס"ה

גידים יש להם שייכות ל"אור" הציצית, צ"ב כוונת הלשם יחוד וכל השייכות לאור הציצית. גם צ"ב השייכות הוד והדר לבשת ל"עוטה אור כשלמה". ואפ"ל, דהנה איתא בליקוטי תורה בסופו: "הטלית שלובש בשעת התפלה הוא בחי' אור מקיף עוטה אור כשלמה, ולכן כשהוא מלובש עם הטלית יש להסיר הספאדיק והשטריימיל גם לא ילך אז עם כובע הראש שקורין יארמילקע שתחתי' השפה הוא מן העור בכדי שלא ימשוך על מוחו בחי' כתנות עור בעי"ן כי אם אור באל"ף רק עיקר התפלין אוחזין על הראש כי בתורתו של ר' מאיר נמצא כתנות אור באלף כלומר שהי' מהעור בעין לאור באלף".

ועיין באלשיך הק' כאן עה"פ עוטה אור כשלמה שכשהקב"ה ברא העולם נתעטף בעשרה לבושין, ועיין ילקוט מעם לועז כאן, וצ"ב. עוד אקדים מה שראיתי בס' זכרון יעקב יוסף שמביא בשם ס' אוה"מ וז"ל, עיי"ש דף צ"ה:

"ראיתי להעתיק גודל החיוב לכסות ראשו בטלית בשעת התפלה. על שראיתי כמה אנשים שאינם נזהרים בזה, לכן אעתיק מה שמצאתי בענין זה בירחון תורני נקרא אוהל מועד (חוברת ב') וז"ל שם: העתק אות באות מבית עקד הספרים אשר הי' אצל הרה"צ מסאדיגערי זלה"ה, מצאתי בכ"י הנמצא בירושלים תובב"א שנת אלף תתנ"ו לשטרות (ד"א ש"ו ליצירה המו"ל) נעתק הס' וחתם עליו רבי יוחנן בן זכאי מירושלים קבל מאליהו הנביא ז"ל אחר חורבן הבית וגילה לו בן כזיבה אינו משיח, וצוה לכסות הראש בטלית בבית הכנסת בשעת התפלה מראש ועד סוף, ואפי' בימים טובים שהוא ימי שמחה, וסימנו אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי, ואין צריך להסיר הטלית מעל הראש כלל, ועיקר והמסיר הטלית לפעמים דהיינו אם אירע במחשבה לא הפסיד, ומי שאינו מכסה ראשו כלל בתוך התפלה נקרא גבעוני, מפני שקודם החורבן היו צריכים הגבעונים לכסות ראשיהם ופניהם בשעת התפלה, אפי' אם עברו בין עם קדוש היו צריכים לכסות ראשם, להראות שהם גבעונים מימות יהושע בן נון,

וכשנחרב הבית פרקו הגבעונים הסודר מעל ראשם, ועשו שלא יכסו ראשיהם אפי' בשעת התפלה, כדי שלא יכירם אם הם גבעונים.

וכששמעתי זה אני יוחנן בן זכאי מירושלים כן בעת שישבתי ומקום דירתי ביבנה, קרעתי את בגדי, ונחותי בכל גלילות ישראל שיכסו ראשיהם בטלית בשעת תפלה, ומי שאינו מכסה מטעם מנהג אבותיהם בידיהם הם מהגבעונים. כך מצאתי כ' בכ"י וחתם ר' סנדער גאון ור' פלטיא גאון ושאר גאונים העתקתי גם אני יוסף שילדקאי ע"כ. (כל זה העתקתי מחוברת אוה"מ הנ"ל). וכ"כ הרדב"ז ז"ל בתשו' שמ"ג וז"ל: הדבר ברור שצריך לכסות בו ראשו, ובס' מצות שמורים וז"ל: המתעטפים בטלית גדול גופם לבד ולא ראשם הו"ל ברכה לבטלה, כי מה שמברכין להתעטף בציצית העיקר הוא את ראשם והם מתעטפים הגוף לבד, וכן משמע בזוה"ק פ' במדבר וז"ל: לפרשא על רישי' פרישו דמצוה[ב], וכ' בס' קמח סולת, ראיתי דבר חדש בס' שתי ידות למהר"א חזקוני ז"ל, וגם הר' ב"י בק"א ש"כ הביא דבריו וז"ל: בשעה שהציבור נופלין אף שהוא לא התפלל עמהם צריך לעשות נפילת אפים עם הציבור לפי מ"ש במדרשו של רשב"י וכן ראוי לנהוג לפול ע"פ ולכסות א"ע בטליתו כמו שעושין הציבור אף שהוא אינו אומר נפ"א והוא בזמירות וכיוצא עכ"ל. לכן יזהר כל אדם לכסות ראשו בשעת התפלה מהחל עד כלה ומנהגן של ישראל תורה הוא".

וצ"ב למה רבי יוחנן בן זכאי קרע בגדיו והלך בכל הגלילות לעורר שיכסו ראשיהם בטלית בשעת התפלה. ואפ"ל בהקדם דברי ספה"ק קב הישר פמ"ה וכו'. שסגולת הציצית שמסיר החושך שאמר ירמיהו הנביא (איכה ג, ב) "אתי נהג חושך ולא אור", ועיי"ע בקב הישר פרק מ"ז שמביא מפרק במה מדליקין (שבת לב, ע"א) בעון ביטול מזוזה ובטול מצות ציצית בנים מתים כשהן קטנים.

[ב] ועי' כף החיים סימן ח' סעיף טו, ועיי"ש עוד באות י"ב.

ושם בקב הישר (סימן ס״ח) כתב בזה הלשון: כתיב נר ה׳ נשמת אדם. פירש בזוהר פרשת משפטים (דף צ״ט ע״ב) וזה לשונו: נר הוא ראשי תיבות נ׳שמה ר׳וח, דאינון מאירין כחדא. ונשמה איהי קדישא מאד, על כן היא מתעטפת ברוח דוגמת מלבוש. ויש עוד באדם והיא בחינת הנפש, והיא למטה מהרוח, כי הנשמה שרוי במח, במקום הנחת תפילין של ראש, והרוח בלב, נגד תפילין של יד השמאלית, והנפש היא בכבד, שיש בו ריבוי דם. וכנגד הנפש צוה הקב״ה לקיים מצות ציצית[ג], כדי שתהא השלשה מצות (תפילין של יד, ותפילין של ראש וציצית) הנזכרים מאירים לכל חלק: נפש, רוח, נשמה. וידוע מאמר רבותינו ז״ל (סוטה י״ז ע״א) כי במצות ציצית יש חוט אחד של תכלת, משום דתכלת דומה לרקיע וכו׳ ולכסא הכבוד, ועל כן מצות ציצית הוא חוט

[ג] ובספר דברי שלום פרשת תבוא הביא בשם הבעל שם טוב זי״ע שהציצית שלו היה להם נפש וחיות ממש, אשר היו יכולים לנענע את עצמם בלי נענוע הגוף, כי על ידי קדושת עשיית המצוה המשיך להם נפש וחיות וכו׳ עיי״ש.

ובספר דרכי חיים ושלום (עמוד ל״ד) הביא משער הכוונות בדרוש דקריאת שמע וכן בסידור חמדת ישראל שכתבו וז״ל, בהגיעך לארבע כנפות הארץ כאן תתיר אותם הכנפות של הטלית המונחת על כפתותיך ותתירם שיפלו למטה וכו׳ ופעם אחרת שמעתי ממורי ז״ל באופן זה כי בהגיעך אל המקום הזה תשים שני צדדי הטלית על שתי כתפך כדרך מה שנוהגים קצת בני אדם וכו׳ עכ״ל.

וכתב שם עוד, והנה מלשון הראשון ששמע מרן מהרח״ו ז״ל מהאר״י ז״ל נראה שבכל התפלה יהי׳ הטלית על הכתפות אך באהבת עולם צריך להתיר אותם שיפלו למטה, ומלשון השני נראה איפכא שבכל התפלה לא יהי׳ הטלית על הכתפות רק באהבת עולם צריך להשים שני צדדי הטלית על הכתפות, אך מצאתי פתרון הדבר בפרי עץ חיים בדרוש דקריאת שמע בהג״ה שם דיש חילוק בזה מי שהוא משורש קין צריך שיהיו שני צדדי הטלית על כתפיו בשעת קריאת שמע, ומ ישהוא משורש הבל צריך להסיר צדדי הטלית מעל כתפיו בשעת קריאת שמע, ועיין שם שנותן סימנים מי שבטבע מפחד מהמים ואוהב מלאכת הציור וכהנה הוא משורש קין ומי שהוא איש חלש בטבע ויש לו פה מדברת לדרוש בלשון צח הסימן שהוא משורש הבל ונותן עוד סימנים וציין לעיין בשער הגלגולים עיי״ש הדבר באריכות והוא למעלה מהשגתינו והמבין יבין.

אחד של תכלת לקדש הנפש בכבד, לפי שעיקר הדם והכעס הוא בכבד. ולכן כבד הוא חסר וא"ו מכבוד השמים עיי"ש.

ושם (פרק מ"ה) כתב בתוך דבריו בזה"ל: וכן קבלה היא בידי מן אנשי מעשה, שאם היו יושבים בטלים מן המצוות היו ממשמשים בציצית והיו מסתכלין בהן, כי ההסתכלות בציצית היא ענין גדול ותקומה אל השכינה בגלות. והיודעים סוד יחוד בקבלה מכוונין בשם אחד גדול ונורא, שהוא בגימטריא עי"ן, ובזה הם יוצאים אף בזמן הזה סוד מצות תכלת בציצית. והנה אגלה טפח ואכסה טפחים בענין תכלת, כי תכלת הוא בימטריא שמונה מאות וחמשים, והבן אדם הוא מחויב לראות בשתי עינים את הציצית, ושתי פעמים עי"ן גימטריא מאתים וששים, ועם תיבת ציצ"ת הוא גימטריא שמונה מאות וחמשים, כמנין "תכלת". קבלה היא בידי בשם הגאון רבי יעקב תעמרליש מלובלין ז"ל, שבזה הוא מסיר החשך שאמר ירמי' הנביא (איכה ג', ב') "אותי נהג חושך ולא אור", ובענין אור עיניו בציצית יכוון כן, והוא מבטל אותו החושך שמפסיק בינינו ובין השכינה.

ובספה"ק פרי עץ חיים (שער הציצית פ"ו) כתב בזה"ל: כבר כתבנו שיסתכל בו ב' פעמים ויכוין בכל פעם לשם ק"ל גימטריא עי"ן, והענין הוא כי תכלת של הציצית הוא סוד החושך שאין בו עינים לכן הוא דין, לכן צריך להסתכל בציצית ולכוין כאילו יש שם תכלת ואז יסתכל ב' פעמים בוראיתם אותו ותכוין להמשיך אליה סוד עינים העליונים וראיה עליונה, ותכוין ב' פעמים ק"ל שהם ב' עינים עליונים להמשיך הראיה משם לסוד התכלת וכו' עיי"ש ובשער הכוונות סוף דרושי הציצית יעו"ש.

ובמקום אחר כתב בקב הישר, בהיותך מעטף בציצית, יהי' כוונתך שבקדושת מצוה זו יתקדש הגוף להיות קדוש לגדור מכל מכשול

עבירות וחטאים (ועיין מנחות מד.) באחד שהי' זהיר במצות ציצית וניצול ע"י מעבירות חמורות). עיי"ש[ד].

ועפ"י דבריו ז"ל שם בפרק ס"ח, שנזכר ג"פ ציצית דהיינו פעם א' ועשו להם ציצית, ב' על ציצית הכנף, ג' לכם לציצית, לרמז על נפש, רוח, נשמה, שמצות ציצית מאירה לג' הנ"ל.

עוד אפ"ל ציצית אותיות ציץ, ות' שבסוף התיבה מרומז לארבעה מאות איש עמו להכניע הקליפה, כמבואר בראשית חכמה, ת' בגימטריא "שק", ואפשר שזה נגד הקליפה של עשו, ואפ"ל שע"י מצות ציצית ניצלים מהקליפה הזאת כנ"ל.

ובס' רפאל המלאך כתב: "מצות ציצית יש בה סגולה גדולה לכמה ענינים, ושקולה כתרי"ג מצות ומצלת האדם מן החטא ומשמרתו מכל רע, וכמו מזוזה לבית כן ציצית לגוף, כי היא הנותנת לאדם את הכח של אור מקיף, אבל זאת רעה חולי שאף אחד מאלף אינו מקיים מצות ציצית כראוי, כי מלבד זה שחסר מצות התכלת, אבל גם מצות לבן אינו מקיים, כי כמה דקדוקי דינים יש במצות ציצית כמבואר בשלחן ערוך, וצריך לזכור העיקר שצריך להיות גדיל הציצית נוטף על הכנף, והדין מבואר היטב בסידור הרב הרז"ש זצוקללה"ה איך לעשות עצה על ידי התקשרות חוט של תפירה שהציצית יהיו נוטפין תמיד על הכנף. ועוד יש עצה טובה יותר קלה דהיינו שימשוך את הגדיל אל הנקב ויעשה חוט תפירה שנקרא 'פעקילקא' על הגדיל סמוך אל הנקב, ובכן יהי' הגדיל תמיד תחת חוט התפירה ולא יזוז משם, ולא לחנם אמרו במסכת שבת 'כל הזהיר במצות ציצית זוכה ומשמשין לו ב' אלפים וח' מאות

[ד] ובטורי זהב סימן תקפ"א סק"ב כתב דצריך להתעטף מפני כבוד השכינה, בפרט בסליחות שאומר ויעבור. ואיתא בגמרא (ר"ה יז:) שנתעטף הקב"ה כשליח ציבור, ועיין מגן אברהם סימן י"ח ס"ק ב' שכתב דכל עבור לפני התיבה צריך להתעטף, כדאמרינן מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח ציבור. ובלחם חמודות כתב דאף האומר קדיש יתום יתעטף מפני כבוד הציבור ואכמ"ל בזה.

עבדים׳, [ועי׳ רא״ש מנחות דף מ״ד]. וכבר נשאלתי מאת משכיל אחד, הלא כמעט כל היהודים בערך עשרת מיליאן לובשים ציצית ומאין יהיו כל כך עבדים בעולם. אבל האמת הוא שצריך לבקש אחד בעיר ושנים במשפחה[ה] אשר יהי׳ זהיר במצות ציצית שיקיים המצוה כראוי בכל פרטי׳ ודקדוקי׳. ואנכי רוצה לזכות את הרבים בעצתי, וכל השומע לי יונעם לו״.

וידוע מה שכתב בספה״ק נועם אלימלך שבדורו היה השורש לתקן מצות ציצית יותר משאר מצוות, וזה לשון קדשו בספרו (פרשת נח, ד״ה או יאמר בדורותיו), לכאורה בדורו היה ראוי לכתוב אף על פי שנח היה חי כמה דורות אף על פי כן עיקר בא לאשמעינן כפירוש רש״י ז״ל יש דורשין כו׳, ואם היה נאמר בדורו, היה גם כן נשמע הדרש זה. ונ״ל דבא לאשמעינן עוד דבר אחד, דהנה בכל דור ודור יש שורש לתקן מצוה מיוחדת יותר משאר מצוות למשל בדור הזה יש שורש לתקן מצות ציצית יותר משאר מצות, וכדומה בכל דור יש שורש להחזיק במצוה מיוחדת יותר משאר מצות. ובא הכתוב לאשמעינן שהיה נח צדיק תמים בדורותיו, ר״ל בכל דור שהיה חי היה מחזיק ומתקן אותה שורש המצוה המיוחד יותר לאותו הדור. וזהו יהללו ה׳ דורשיו יחי לבבכם לעד, דהנה כשהצדיק עושה מצוה ומקיים אותה בשורשה מביאה אותו המצוה הזאת לידי חימום והתלהבות הבוער בו על ידי המצוה הזאת לאמור שירות ותשבחות להשי״ת וזהו יהללו ה׳ בשירות ותשבחות, דורשיו ר״ל הדורשים המצוה לעשותה בשלימות בשורשה, יחי לבבכם לעד, ר״ל הכתוב נותן טעם למה להם נאה לשבח, מחמת שלבבם חי לעד דהיינו שהם דורשים כל מצוה מיוחדת לכל דור לעד לעולם וק״ל עכלה״ק.

והנה איתא עוד בספה״ק נועם אלימלך (ליקוטי שושנה) על פסוק אור זרוע לצדיק וגו׳, דע״י הצדיק העוסק בתורה יש גם כן השפעה

ה) ועי׳ טעמי המנהגים דף תלח מש״כ מספה״ק קדושת לוי, ועיי״ע בדף לו שם.

להעולמות העליונים וכו׳, ועל פי זה יבואר גם כן פסוק אז ירננו כל עצי יער לפני ה׳, דהנה שם הוי״ה ב״ה הוא המנהיג לכל העולמות אלא שלא כעולם הזה העולם הבא דהיינו עולמות העליונים נקראים עולם הבא מחמת שהצדיק הולך ובא מעולם לעולם, ושם הוי׳ ב״ה נקרא ככתיבתו אבל בעולם הזה לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב בי״ה ונקרא באד׳ והצדיק צריך לייחד השני שמות הקדושים הללו, וזהו א״ז דהיינו השני שמות הן מנין א״ז ח׳ אותיות, ירננו כל עצי היער דהיינו הצדיק הנקרא עצי היער, כשמייחד השני שמות כנ״ל מכניס ומביא רנה וחדוה לפני ה׳ בעולמות העליונים. וזהו אור זרוע ראשי תיבות א״ז דהיינו על ידי אור שהיא התורה הצדיק מייחד שני שמות כנ״ל ועל ידי זה הוא מזריע ומשפיע בעולמות העליונים ומעילא לתתא הוא גם כן משפיע לישרי לב שמחה עכלה״ק.

ועל פי זה יש לבאר מאמר הכתוב עוטה אור כשלמה ראשי תיבות בגימטריא צ״א מספר שני שמות הוי׳ אד׳, והכוונה בזה דעל ידי אור התורה הצדיק מייחד ב׳ שמות אלו, ומשרה על האדם נפש על ידי אור הציצית ועל ידי זה ממשיך על עצמו אור כל תרי״ג מצוות כנ״ל, כי הציצית שקולה כנגד תרי״ג מצוות כנ״ל. וזהו גם כן נוטה שמים כיריעה, כדברי הנועם אלימלך דע״י האור שהצדיק ממשיך ביחוד ב׳ השמות הקדושים הנ״ל, הוא מזריע ומשפיע גם בעולמות עליונים והבן.

עוד אפ״ל עוטה אור כשלמה בעוה״ז, וכמו שאומרים בתפלת לשם יחוד, וכך אזכה לחלוקה דרבנן ולטלית נאה בעוה״ב, וזהו נוטה שמים כיריעה.

❖ ❖ ❖

בעזרת השם יתברך

נייער ספר

קב הישר

השלם

אין אידיש

בס"ד

נייער ספר "קב הישר השלם" אין אידיש ערשינען

די וועלט פון ספרים איז אין די איצטיגע טעג באשיינט געווארן מיט דער דערשיינונג אין דרוק פון דעם הייליגן ספר "קב הישר", וואס איז ארויסגעגעבן געווארן אין א הערליכער נייער אויסגאבע, אין אידישע איבערזעצונג.

דאכט זיך, אז מ'דארף נישט פאַרשטעלן דעם ספר "קב הישר", ווער דער מחבר איז און וואס דאס הייליגע ספר שטעלט מיט זיך פאָר. אָבער דאָך איז כדאי צו פאַרצייכענען אין קורצע שטריכן דעם באַדייט פון דעם ספר פאַר יעדן איד הירד וחרד לדבר ה'.

דער מחבר פון ספר "קב הישר" איז הגה"ק רבי צבי הירש קאיידנאווער זצוק"ל, וועלכער איז געווען דער רב פון דער שטאט פראנקפורט דמיין, מיט פיר הונדערט יאָר צוריק.

וועגן די גרויסקייט פונעם מחבר

איז כדאי אַראָפּצוברענגען עטליכע אויסצוגן פון גאוני וצדיקי ישראל וועגן דעם הייליגן ספר קב הישר

דער הייליגער "נועם אלימלך" זי"ע, - ר' אלימלך פון ליזענסק האט שטענדיג געלערנט אין דעם הייליקן ספר "קב הישר". הונדערט און צוויי מאל האט ער געלערנט דעם "קב הישר" - לויט דעם נאמען און קאפיטלען פון ספר (אור אלימלך, אות ק"ה).

דער "שר שלום" פון בעלזא, ערשטער בעלזער רב זי"ע, האט עדות געזאגט אויף זיך, אז זיין יראת שמים האט ער געשעפט פון די הייליקע ווערטער פון דעם ספר "קב הישר" און אים געלערנט הונדערט און צוויי מאל לויט דעם נאמען און קאפיטלען פונעם ספר.

דער "פרי-מגדים" זי"ע, שרייבט: "קב הישר", א לעבנס-וויכטיק ספר, וואס היילט די נשמה און גוף. אלע זיינע ווערטער זענען דורכגעטראט און מוסר. עס העלפט סיי דעם תלמיד חכם און סיי דעם דורכשניטלעכן איד און פרויען".

דער חיד"א, - דערמאנט דעם "קב הישר" זייער א סך מאל אין זיינע ספרים און ער האט זיך שטענדיק געפונען אויף זיין טיש. ער זאגט אויף אים: **א ספר וואס איז מעורר צו יראת שמים**

דער **קאזניצער** מגיד האט באוואונדערט דעם ספר און זיך אויסגעדריקט אויפן "קב הישר": "אז מען לערנט א שטיקל זוהר וואס געפינט זיך אין "קב הישר", איז דאס מער מסוגל מעורר צו זיין דעם מענטשן צו יראת שמים, ווי ווען ער וואלט געווען געלערנט דאס זעלבע שטיקל אין זוהר אליין (מאיר עיני חכמים תנינא, אמור).

דער וועלט באריממטער "חתם-סופר" זי"ע, באטאנט אין זיין צוואה: "די טעכטער זאלן לערנען אין די ערלעכע ספרים אויף אידיש, וואס זענען באזירט אויף די אגדות חז"ל. זיין גרויסער תלמיד דער "לב העברי", זאגט, אז דאס איז טאקע געווען די כוונה פונעם "חתם-סופר".

דער **טשערנאבילער** מגיד זי"ע, און זיין אייניקל ר' יצחק מסקווירא האבן זייער זייער משבח געווען דעם "קב הישר" און באפוילן צו לערנען אין אים.

דער ספר קב הישר איז צום ערשטן מאל געדרוקט געוואָרן אין שנת תס"ה, און איז זינט דאַן איבערגעדרוקט געוואָרן העכער זיבעציג מאָל! דער ספר איז געווען אָנגענומען אין אַלע תפוצות ישראל. ערליכע אידן פלעגן זיך פירן צו האַלטן דעם ספר "קב הישר" אין זייער טלית-בייטל, כדי זיי זאָלן קענען קוקן דערין שטענדיג. אין געוויסע ערטער פלעגן רבנים פאַרלערנען אַ שיעור אין דעם ספר "קב הישר" יעדן טאָג צווישן מנחה און מעריב.

מיט זיין הייליגע שפּראַך דערוואַרימט דער מחבר די אידישע הערצער, תוכו רצוף אהבה פאַרן באַשעפער און פאַר יעדן איד בכל מקום שהוא. ער ווייזט אָן אויף די חשיבות פון מקיים זיין יעדע מצוה באַזונדער, אַפילו די גאָר גרינגע מצוות וואָס מענטשן טרעטן אויף זיי, און אַלץ שרייבט ער מיט אַ פאַרשטענדליכע שפּראַך, אַז אַפילו אַ קינד זאָל קענען פאַרשטיין.

דער ספר "קב הישר" איז געדרוקט געוואָרן אין לשון הקודש נאָך בחייו פון דעם מחבר, און אין יאָר תס"ה איז עס געדרוקט געוואָרן אין דער שטאָט פראנקפורט. דערנאָך איז דאָס ספר איבערדרוקט געוואָרן מיט אַ נייע איבערזעצונג אין דער אידישער שפּראַך. דער דעמאָלסדיגער אויסלייג פון אידיש איז אָבער גאַנץ אַנדערש ווי דער היינטיגער אויסלייג פון די

אידישע שפּראַך אין די קרייזן פון חרדי'שע אידן, וואו מען רעדט אידיש טאָג טעגליך. אויך איז יענע איבערזעצונג פון ספר "קב הישר" געווען גרייזיג אין פאַרשידענע ערטער.

דעריבער האָט זיך צוזאַמענגעקליבן אַ חשוב'ער וועד צו איבעראַרבייטן דעם אידישן פירוש פון דעם ספר "קב הישר", און עס אַרויסצוגעבן אין אַ פאַרגרעסערטע און פאַרבעסערטע אויפלאַגע. דער אויסלייג פון די אידישע איבערזעצונג איז פאַרראָכטן געווערן ווי ווייט מעגליך, כדי עס זאָל זיין לייכט פאַר יעדן אַריינצוקוקן אין דעם ספר און עס צו לערנען אויף אַ קביעות'דיגן אופן.

אויך האָט מען מפענח געווען די הונדערטער ראשי תיבות וואָס זענען געדרוקט געוואָרן אין ערשטן דרוק פון דעם ספר אין אידיש, און צוגעלייגט נאָך צענדליגער מעלות, ווי קעפּלעך אויף די ענינים אינמיטן די פרקים, צעטיילט די פּאַראַגראַפן, און נאָך הידורים פאַר די נייע מהדורא.

אויך זענען צוגעגעבן געוואָרן וויכטיגע הערות און הוספות ביים סוף פון אַ סאַך פרקים, ווי אויך סיפורי מעשיות און אַנדערע ידיעות, וואָס האָבן אַ שטאַרקן שייכות מיט די ענינים וועלכע ווערן באַהאַנדלט אין דעם ספר. אויך דאָרט וואו דער מחבר האָט דערמאנט אַ סיפור בקיצור, האָבן די איצטיגע אַרויסגעבער פון דעם ספר אָפּגעדרוקט ביים סוף פון דעם פרק דעם סיפור המעשה באריכות, כדי דאָס ספר זאָל זיין אַ דבר השלם און דער לייענער זאָל האָבן דעם פולסטן נוצן דערפון.

דער הייליגער ספר "קב הישר" איז באַזונדערס וויכטיג אין אונזער היינטיגן דור יתום, ווי די הייליגע צדיקים זי"ע פון די פריערדיגע דורות זענען שוין ליידער אַוועקגענומען געוואָרן לגנזי מרומים, און עס פעלן מוכיחים בשער מיט דברי מוסר והתעוררות. דאָס ספר "קב הישר" קען ממלא זיין דעם דאָזיגן חלל, ווייל ווען מען איז מעיין אין דעם ספר, זעט מען ווי דער מחבר רעדט צו יעדן איינעם אויך אין די איצטיגע דורות, גלייך ווי ער וואָלט געלעבט איצט און וואָלט פאַרשטאַנען אַלע נסיונות פון די היינטיגע צייטן.

עס איז ידוע וואָס דער מדרש זאָגט אויפ'ן פסוק "עת לעשות לה' הפרו תורתך", אַז ווען עס איז אַ דור פרוץ, מען האַלט נישט די תורה, מ'איז נישט מקיים אירע מצוות ווי געהעריג, עס איז ליידער "הפרו תורתיך", דעמאָלטס איז אַן

״עת לעשות להי״, מ׳דאַרף טוען פאַר דעם אויבערשטן, צו שטאַרקן דעם קיום פון דער תורה הק׳.

די נייע מהדורא פון דעם ספר ״קב הישר״ אין אידיש, איז באַשיינט מיט די הסכמות פון די גדולי ישראל שליט״א.

צווישן די הויכפונקטן וואס מען באַגעגענט לערנענדיג דעם הייליגן ספר ״קב הישר״, זענען די תיקונים פאַר פאַרשידענע עבירות, עצות פאַר יעדן אידן ווי אַזוי זיך צו פירן, הדרכות פאַר נשים צדקניות, עצות טובות פאַר שלום בית, און ער ווייזט אָן ווי אויב מען פירט זיך אויף דעם וועג, איז מען פאַרזיכערט מיט שלום בית אויף אייביג. אויך זענען דאָ אין דעם ספר פילע הדרכות פאַר חינוך הבנים, און הדרכות צו פאַרשידענע געלעגנהייטן, ווי אַ חתונה, אַ ברית, בר מצוה און אַזוי ווייטער. דער מחבר איז במתק לשונו אויך מסביר די הנהגה פון די וועלט, פאַרוואָס איין מענטש איז אָרים און אַ צווייטער איז רייך; פאַרוואָס איינער איז געבענטשט געוואָרן מיט קינדער און אַן אַנדערער, אפילו אַמאָל גרויסע צדיקים, האָבן נישט זוכה געווען דערצו - דאָס אַלץ ברענגט דער מחבר אַרויס מיט זיין הייליגע און רייכע שפּראַך, כדי יעדער איינער זאָל עס לייכט פאַרשטיין.

די איצטיגע אויסגאַבע פון ספר ״קב הישר״ איז איינגעטיילט לויט פרקים, לויט דעם סדר הפרשיות פון יאָר. דאָס איז געמאַכט כדי יעדער איינער זאָל קענען ענדיגן דאָס גאַנצע ספר דורכ׳ן יאָר, דורך לערנען יעדע וואָך אַ פרק.

עס איז דעריבער צו האָפן, אַז אחינו בני ישראל בכל מקום שהם וועלן זיך נישט צוריקהאַלטן פון אַריינברענגען ברכה זו לתוך ביתם, ווייל אויסער דער עצם גרויסער אויפטו פון לערנען אין דעם הייליגן ספר ״קב הישר״ אַליין און מיט די קינדער, איז דאָך אַ גוואַלדיגע סגולה צו האַלטן דעם הייליגן ספר אין יעדע אידישע שטוב, און בזכות לימוד הספה״ק הזה וועט מען נתעורר ווערן צו דינען דעם באַשעפער כבימי קדם, און דאָס וועט אַוודאי גורם זיין קירוב הגאולה בב״א.

❖❖❖

די שענסטע מתנה פאַר יונג און אַלט

עס איז יעצט ערשינען אין דרוק דער הייליגער ספר

קב הישר

השלם

איבערגעזעצט אין די אידישע שפּראַך
ברוב פאר והדר
דאס הייליגע ספר "קב הישר" איז נתחבר געוואָרן דורך
הגה"ק רבי צבי הירש קאיידנאווער זצוק"ל
רב פון פראנקפורט דמיין, מיט 400 יאָר צוריק
און איז במשך די יארן איבערגעדרוקט געווארן איבער זעכציג
מאל, צווישן זיי אויך מיט אַ אידישע איבערזעצונג.
די איצטיגע אויסגאַבע פון "קב הישר" אַנטהאַלט אין זיך
צענדליגער מעלות און הידורים, צווישן זיי:

1. דאָס ספר איז געדרוקט אין אַ הערליכן פאָרמאַט, אַז עס זאָל זיך לייענען לייכט דורך יונג און אַלט.
2. דאָס ספר איז געשריבן געוואָרן לויטן היינטיגן אויסלייג פון אידיש, ווי עס ווערט גערעדט און געשריבן צווישן חרדיישע אידן אין די היינטיגע צייט.
3. הונדערטער הערות און הוספות,ביים סוף פון אַ סאַך פרקים פון דעם ספר, פון די ספרים הקדושים וואָס האָבן אַ שייכות צו די ענינים וואָס דער מחבר רעדט אַרום אין דעם ספר.
4. הערליכע סיפּורים און וויכטיגע הלכות וואָס האָבן אַ שייכות צו די עניני המוסר וואָס דער מחבר דערמאנט אין ספה"ק קב הישר, און זענען צוגעדרוקט געווארן להשלמת הענינים.
5. ספּעציעלע הדרכות פאַר עלטערן און מלמדים ווי אַזוי מחנך צו זיין זייערע קינדער און תלמידים אויפן ערליכן וועג.
6. אַ באַזונדער אָרט אין דעם ספר פאַרנעמט דער קונטרס וואו דער מחבר באַשרייבט די ענינים פון הנהגת הבית און שלום בית בין איש לאשתו, און ער גאַראַנטירט אַז דער וואָס וועט זיך פירן לויט זיינע אָנווייזונגען, וועט אייביג זיין געבענטשט מיט שלום בית.

7. דאָס ספר איז איינגעטיילט אין פרקים, לויט'ן סדר פון די פרשיות פון יאָר, כדי מ'זאָל קענען דורכלערנען יעדע וואָך פון יאָר אַן אַנדערן פרק, און דורכ'ן יאָר ענדיגן דעם גאַנצן ספר "קב הישר".

אין דעם ספר "קב הישר" ברענגט דער מחבר זי"ע אַ סאַך עצות און סגולות קעגן יעדע צרה ל"ע, ווי אויך הונדערטער רפואות און סגולות קעגן פאַרשידענע מחלות ל"ע, און מוסר'ט דעם מענטש ער זאָל געדענקען אין זיין טאָג טעגליכן לעבן נישט נאָכגעריסן צו ווערן מיט'ן שטראָם פון די וועלט, נאָר גיין בדרך התורה, און דאָס וועט איםביישטיין קעגן אַלע עקתין ומרעין בישין ל"ע, און וועט אים דערלייכטן זיין וועג. ער וועט ניצול ווערן פון גיהנום, און וועט זוכה זיין צו אַ חלק לעולם הבא.

דער ספר "קב הישר" האָט במשך הונדערטער יאָרן מדריך און מחנך געווען טויזנטער אידישע קינדער אויפן ערליכן אידישן וועג.

אין די פריערדיגע דורות פלעגן אלע ערליכע מלמדים און ראשי ישיבות פארלערנען דעם הייליגן ספר קב הישר פאר זייערע תלמידים.

דער הייליגער **רבי אלימלך מליזענסק** און דער **שר שלום פון בעלז** זי"ע האָבן עדות געזאָגט אויף זיך, אַז זייער יראת שמים האבן זיי געשעפט פון די הייליגע ווערטער פון דער ספר קב הישר און האבן אים געלערנט הונדערט און צוויי מאל לויט דעם נאמען און קאפיטלן פונעם ספר.

דאָס ספר קב הישר איז במשך די דורות געטראָגן געוואָרן פון ערליכע אידן אין זייער טלית-בייטל, כדי זיי זאָלן קענען לערנען דערין פאַר און נאָכ'ן דאַווענען.

דער ספר איז ספעציעל אויסגעשטעלט געווארן פאר מלמדים און טיטשערס צו קענען פארלערנען אין חדר און אין בתי ספר לבנות.

טעמו וראו כי טוב

ברענגט אַריין ברכה לתוך בתיכם.

זייט אויך א מזכה את הרבים, און קויפט דעם ספר "קב הישר" פאַר זיך און אייער משפחה, ווי אויך פאַר אייערע בית המדרש, אדער פאר דעם מלמד פאָרצולערנען פאַר די קינדער.

אייער טאַטע און מאַמע וועלן אייך דאַנקבאַר זיין אויפן עולם האמת, ווייל ווען זייערע קינדער און קינדס-קינדער ווערן ערליך דורך דעם ספר, איז דאָס אַ זכות גדול פאַר אייער טאַטן בעולם העליון, און דער גרעסטער עילוי נשמה פאַר אייערע עלטערן איז, ווען איר קויפט אַ סעט קב הישר פאַר אייערע קינדער, אַז זיי זאָלן באַשטימען שיעורים אין דעם הייליגן ספר.

קויפט פאַר אייערע פאַרהייראַטע קינדער די ספרים "קב הישר", וועט עס אויך באַקרוינען אייערע עלטערן אויפן עולם העליון.

אויך אויב איר קויפט דעם סעט קב הישר פאַר חתן-כלה זענט איר גאַראַנטירט מיט שלום בית.

אויב איר ווילט זוכה זיין צו ערליכע קינדער, גוטע זיווגים, שלום בית? אויב איר ווילט האָבן פרנסה בריווח? - קויפט דעם הייליגן ספר "קב הישר", וואָס עס איז אַ סגולה צו האַלטן אין שטוב.

צדיקים און קדושים אין אַלע דורות האָבן צוגעזאָגט אַז דער וואָס וועט האָבן דעם ספר "קב הישר" אין זיין הויז, וועט אים קיינמאָל נישט פעלן קיין געזונט און פרנסה.

דעם ניי איבערגעדרוקטן ספר "קב הישר" קען מען באַקומען אין אַלע ספרים געשעפטן, ווי אויך האָלסעיל ביי:

טעלעפאָן:

(718) 437-0576

אין ארץ ישראל: 02-2-5-827-142

חברת

"הוצאת שבט מוסר"

בס"ד

דער ספר ***קב הישר*** *איז געטיילט לויט פרקים, לויטן סדר הפרשיות פון יאָר, כדי צו קענען ענדיגן דעם ספר יעדעס יאָר, דורך לערנען יעדע וואך צוויי פרקים.*

❖❖❖

ערליכע אידן פלעגן האלטן דעם ספר ***"קב הישר"*** *אין זייער טלית-בייטל, און אזוי קען מען לייכט משלים זיין באלד נאכן דאווענען יעדן טאג לויט'ן סדר פון יענע פרשה.*

❖❖❖

לוח לפי סדר הפרשיות של כל השנה

סדר בראשית

1. בראשית פרק א-ב
2. נח פרק ג-ד
3. לך-לך פרק ה-ו
4. וירא פרק ז-ח
5. חיי-שרה פרק ט-י
6. תולדות פרק יא-יב
7. ויצא פרק יג-יד
8. וישלח פרק טו-טז
9. וישב פרק יז-יח
10. מקץ פרק יט-כ
11. ויגש פרק כא-כב
12. ויחי פרק כג-כד

סדר שמות

13. שמות פרק כה-כו
14. וארא פרק כז-כח
15. בא פרק כט-ל
16. בשלח פרק לא-לב
17. יתרו פרק לג-לד
18. משפטים פרק לה-לו
19. תרומה פרק לז-לח
20. תצוה פרק לט-מ
21. כי-תשא פרק מא-מב
22. ויקהל פרק מג-מד
23. פקודי פרק מה-מו

סדר ויקרא

24. ויקרא פרק מז-מח
25. צו פרק מט-נ
26. שמיני פרק נא-נב
27. תזריע פרק נג-נד
28. מצורע פרק נה-נו
29. אחרי פרק נז-נח
30. קדושים פרק נט-ס
31. אמור פרק סא-סב
32. בהר פרק סג-סד
33. בחקותי פרק סה-סו

סדר במדבר

34. במדבר פרק סז-סח
35. נשא פרק סט-ע
36. בהעלותך פרק עא-עב
37. שלח פרק עג-עד
38. קרח פרק עה-עו
39. חוקת פרק עז-עח
40. בלק פרק עט-פ
41. פנחס פרק פא-פב
42. מטות פרק פג
43. מסעי פרק פד

סדר דברים

44. דברים פרק פה-פו
45. ואתחנן פרק פז-פח
46. עקב פרק פט-צ
47. ראה פרק צא-צב
48. שופטים פרק צג-צד
49. תצא פרק צה-צו
50. תבא פרק צז-צח
51. נצבים פרק צט
52. וילך פרק ק
53. האזינו פרק קא

54 ברכה פרק קב